

ЯКІСТЬ ОСВІТИ

УДК 378.4:62:005.6:17

DOI <https://doi.org/10.52726/as.pedagogy/2021.4.2.23>

А. В. ГЕЛЕШ

*кандидат історичних наук,
доцент кафедри педагогіки та інноваційної освіти,
Національний університет «Львівська політехніка»,
м. Львів, Україна*

Електронна пошта: angelesh1520@gmail.com

<http://orcid.org/0000-0002-0143-0518>

А. О. КЛЮС

*студент II курсу магістратури
Інститут права, психології та інноваційної освіти
Національного університету «Львівська політехніка»,
м. Львів, Україна*

Електронна пошта: anton.klyus2016@gmail.com

<http://orcid.org/0000-0001-6925-9916>

АКАДЕМІЧНА КУЛЬТУРА ТА ДОБРОЧЕСНІСТЬ: ПОЛІТИКИ НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ «ЛЬВІВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»

У статті обґрунтовано політики та процедури Національного університету «Львівська політехніка» щодо дотримання принципів академічної культури та доброчесності учасниками освітнього процесу. Зокрема, на основі аналізування окремих елементів рамкової програми із забезпечення якості академічної доброчесності, запропонованої в дослідженнях Ганни Полякової, Юлії Лоли та Ольги Почуєвої, розкрито особливості впровадження та оцінювання рівня дотримання академічної культури та доброчесності в Національному університеті «Львівська політехніка».

Проаналізовано цілісність системи впровадження та відстеження рівня дотримання академічної культури та доброчесності в університеті в межах системи внутрішнього забезпечення якості освіти, основу якої становить певна система принципів, політик та процедур. Висвітлено розподіл відповідальності за доброчесну академічну поведінку між суб'єктами освітнього процесу університету. Представлено перелік процедур, показників та політик університету щодо дотримання академічної доброчесності академічною спільнотою. З'ясовано, що в університеті є розроблені та застосовуються в освітньому процесі відповідні нормативно-інструктивні документи, що регулюють питання принципів дотримання академічної доброчесності. Серед них – положення про академічну доброчесність, Кодекс корпоративної культури, регламент перевірки на академічний плагіат кваліфікаційних робіт студентів, рукописів дисертацій та монографій, рукописів статей, поданих до публікування в періодичних наукових виданнях та порядок розгляду звернень студентів Національного університету «Львівська політехніка». Не менш важливим інструментом щодо виявлення та недопущення проявів академічної недоброчесності в університеті є систематичне проведення опитувань серед науково-педагогічних працівників та здобувачів вищої освіти.

Ключові слова: академічна культура, академічна доброчесність, заклад вищої освіти, учасники освітнього процесу, процедури та політики щодо дотримання академічної доброчесності.

Постановка проблеми. Актуалізація питання та наявності чітких вимог та політик щодо виявлення та недопущення проявів академічної недоброчесності учасниками освітнього процесу освітніх закладів України зумовлена насамперед введенням у дію Закону України «Про освіту» від 05.09.2017 р. [Закон 2017].

Одним із провідних його положень є визначення поняття «академічна доброчесність», окреслення основних видів її порушення, принципів і правил їх дотримання. Цілісне впровадження відповідних принципів та процедур в інституційні політики реалізації освітнього процесу вітчизняних закладів вищої освіти (ЗВО)

дасть змогу істотно підвищити якість освіти та покращити імідж українських університетів на міжнародному рівні. Окрім того, звернення до основоположних цінностей дотримання академічної доброчесності дасть змогу науковцям, освітянам та майбутнім фахівцям України посісти гідне місце в міжнародному академічному просторі.

Аналіз попередніх досліджень. З'ясуванням сутності академічної доброчесності та окремих елементів її застосування в освітній сфері займається низка науковців: Т. В. Фініков, А. Є. Артюхов [Фініков, Артюхов 2016], Н. Г. Сорокіна, І. О. Дегтярова [Академічна доброчесність 2017] тощо. Дослідженнями питань щодо впровадження, моніторингу та оцінок інституційних університетських політик дотримання академічної культури та доброчесності у вищій освіті займаються науковці В. В. Ромакін [Ромакін

2002], Г. А. Полякова, Ю. Ю. Лола, О. О. Почуєва [Полякова та ін. 2019].

Метою статті є обґрунтування політик Національного університету «Львівська політехніка» щодо дотримання принципів академічної культури та доброчесності учасниками освітнього процесу.

Виклад основного матеріалу. З метою створення освітнього середовища на основі гідності, довіри, відповідального ставлення до навчання поряд із процедурами формування свідомості етичних, моральних норм академічної доброчесності усіх учасників освітнього процесу в Національному університеті «Львівська політехніка» впроваджені відповідні процедури щодо етики поведінки та її регулювання. Відповідальність за доброчесну академічну поведінку розподіляється між всіма учасниками освітнього процесу (Табл. 1).

Таблиця 1

Розподіл відповідальності за доброчесну академічну поведінку в Національному університеті «Львівська політехніка»

Суб'єкти освітнього процесу	Зони відповідальності за доброчесну академічну поведінку	Відповідальні суб'єкти від університету
1	2	3
Здобувачі вищої освіти	– відповідають за свою академічну поведінку і мають вимагати рівних умов навчання та оцінювання.	– Здобувачі усіх рівнів вищої освіти університету
Викладачі	– створюють умови до формування середовища партнерства та академічної доброчесності; – набувають здатність до виявлення плагіату в письмових аудиторних та позааудиторних роботах здобувачів; – несуть відповідальність за оцінювання унікальності тексту есе, курсових і дипломних робіт та за процес прозорого, відкритого, чесного оцінювання результатів навчання загалом.	– Наукові та науково-педагогічні працівники університету
Завідувачі кафедр та декани інститутів/факультетів	– відповідають за недопущення проявів академічної недоброчесності на кафедрах, та інститутах/факультетах	– Декани навчально-наукових інститутів, завідувачі кафедр університету
Комісії з питань академічної доброчесності інститутів/факультетів та ЗВО	– відповідають за розроблення та проведення заходів зі сприяння формування та дотримання доброчесного академічного середовища, розгляд скарг щодо проявів академічної недоброчесності серед учасників освітнього процесу ЗВО.	– Комісія Вченої ради Львівської політехніки з питань етики і дисципліни. Комісія Вченої ради Львівської політехніки з питань академічної доброчесності.
Навчально-методичний відділ (або інший за функціональним призначенням)	– перевіряє на наявність плагіату та встановлює рівень унікальності всіх навчально-методичних робіт науково-педагогічних працівників, що видаються у ЗВО.	– Особа, відповідальна за перевірку на академічний плагіат (наприклад, секретар екзаменаційної комісії), призначена рішенням випускової кафедри університету
Редакційні ради наукових видань ЗВО	– відповідають за дотримання принципів публікаційної етики та наукової доброчесності; – здійснюють експертне оцінювання якості та оригінальності наданих рукописів.	– Особа, відповідальна за перевірку на академічний плагіат, призначена рішенням навчально-наукового інституту університету

Закінчення таблиці 1

1	2	3
Спеціалізовані вчені ради ЗВО	<ul style="list-style-type: none"> – проводять політику дотримання принципів академічної доброчесності; – перевіряють на наявність плагіату дисертаційні роботи на здобуття наукового ступеня доктора філософії, доктора наук. 	<ul style="list-style-type: none"> – Вчені секретарі діючих спеціалізованих вчених рад, які мають законні підстави для розгляду поданих до них дисертаційних робіт на здобуття наукового ступеня доктора наук або кандидата наук (доктора філософії). Відповідальні в навчально-науковому інституті за атестацію здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії.
Центр забезпечення якості освіти ЗВО	<ul style="list-style-type: none"> – розробляє політику якості, принципи академічної культури, проекти нормативного регулювання академічної культури, організаційно-методичне та інформаційно-аналітичне забезпечення академічної доброчесності у ЗВО. 	<ul style="list-style-type: none"> – Центр забезпечення якості освіти. – Науково-технічна бібліотека. – Комісія Вченої ради Львівської політехніки з питань етики і дисципліни. – Комісія Вченої ради Львівської політехніки з питань академічної доброчесності.

Джерело: складено авторами на основі [Полякова та ін. 2019]

Цілісне впровадження та відстеження рівня дотримання академічної культури та доброчесності у Львівській політехніці здійснюється в межах системи внутрішнього забезпечення якості освіти, основу якої становить певна система принципів, політик

та процедур. Одними з ефективних інструментів є розроблення та реалізація відповідних нормативно-інструктивних документів, що регулюють питання щодо дотримання принципів академічної доброчесності в університеті (Табл. 2).

Таблиця 2

Перелік процедур, показників та політик дотримання академічної доброчесності в Національному університеті «Львівська політехніка»

Найменування процедури	Перелік показників	Політики університету
Недопущення академічної недоброчесності	<ul style="list-style-type: none"> – наявність підрозділу, що займається питаннями академічної доброчесності на постійній основі; – наявність Кодексу з академічної доброчесності; – наявність системи заходів із запобігання недоброчесній поведінці викладачів та здобувачів. 	Центр забезпечення якості освіти. Науково-технічна бібліотека. Положення «Про академічну доброчесність у Національному університеті «Львівська політехніка» [Положення 2017]. Положення «Про Кодекс корпоративної культури Національного університету «Львівська політехніка» [Положення 2020].
Оцінювання рівня академічної доброчесності: а) науково-педагогічних працівників ЗВО; б) здобувачів вищої освіти ЗВО.	<ul style="list-style-type: none"> – наявність механізму виявлення та оцінювання доброчесного ставлення викладача до викладацької діяльності; – наявність процедур для виявлення та запобігання академічному плагіату в науково-дослідних та методичних розробках науково-педагогічних фахівців; – наявність механізму виявлення та оцінювання доброчесного ставлення здобувача до навчання, виконання аудиторних та позааудиторних робіт; – наявність механізму виявлення фактів академічного плагіату; – публічність результатів оцінювання випускних робіт на наявність академічного плагіату; – наявність інструментів реагування на недотримання академічної доброчесності; – наявність механізму для подання скарг та апеляцій. 	Систематичні опитування науково-педагогічних працівників та здобувачів вищої освіти. Стандарт забезпечення якості освітньої діяльності та вищої освіти «Регламент перевірки на академічний плагіат кваліфікаційних робіт студентів, рукописів дисертацій та монографій, рукописів статей, поданих до публікування у періодичних наукових виданнях» [Регламент 2021]. Порядок розгляду звернень студентів Національного університету «Львівська політехніка» [Порядок 2020].

Джерело: складено авторами на основі [Полякова та ін. 2019]

Відображені вище нормативно-інструктивні документи університету визначають моральні принципи, норми та правила етичної поведінки, професійної діяльності та професійного спілкування академічної спільноти університету. Політики університету спрямовані на дотримання високих професійних стандартів в усіх сферах діяльності університету, утвердження академічних чеснот та запобігання порушення академічної доброчесності. Цими документами закріплено правила етичної поведінки безпосередньо у трьох основних сферах: освітній, науковій та виховній.

Метою перевірки кваліфікаційних робіт здобувачів, рукописів дисертацій та монографій, рукописів статей, поданих до публікування в періодичних наукових виданнях, є запобігання плагіату (запозиченням) у цих роботах, підвищення їхньої якості, рівня самостійності та індивідуальності, забезпечення високого рівня показника їхньої оригінальності.

В університеті також передбачено механізм для подання скарг та апеляцій, згідно з яким здобувачі мають право звернутися до керівників структурних підрозділів університету, уповноважених ними осіб, об'єднань студентів та посадових осіб відповідно до їх функціональних обов'язків із зауваженнями, скаргами та пропозиціями, що стосуються статутної діяльності університету, із заявою або клопотанням щодо реалізації своїх прав на здобуття вищої освіти і законних інтересів у сфері вищої освіти та скаргою про порушення цих прав та інтересів. До рішень дій (бездіяльності), які можуть бути оскаржені, належать такі у сфері управлінської чи освітньої діяльності, внаслідок яких: порушено права і законні інтереси чи свободи здобувачів; створено перешкоди для здійснення здобувачами їхніх прав і законних

інтересів чи свобод; незаконно покладено на здобувачів які-небудь обов'язки або їх незаконно притягнуто до відповідальності; створено ситуації, пов'язані із сексуальними домаганнями, дискримінацією та/або корупцією.

Окрім затверджених у нормативно-інструктивних документах політик університету, важливим напрямом у сфері дотримання академічної культури та доброчесності учасниками освітнього процесу є застосування інструменту систематичних опитувань науково-педагогічних працівників та здобувачів вищої освіти. Так, наприклад, у 2020 р. університет став одним з учасників міжнародного проекту Academic IQ «Ініціатива академічної доброчесності та якості освіти», в межах якого проведено опитування щодо поширення принципів академічної доброчесності серед здобувачів та викладачів Національного університету «Львівська політехніка».

Висновки. З огляду на вищевикладене, можемо стверджувати, що внутрішня система забезпечення якості Національного університету «Львівська політехніка» передбачає здійснення заходів щодо дотримання принципів академічної доброчесності усіма учасниками освітнього процесу.

На основі аналізу підходів Г. Полякової, Ю. Лоли та О. Почуєвої щодо впровадження, моніторингу та оцінки рівня академічної доброчесності в ЗВО авторам вдалося розкрити особливості впровадження та відстеження рівня дотримання академічної культури та доброчесності в Національному університеті «Львівська політехніка». Відображені процедури, показники та політики університету дозволяють зробити висновок, що в університеті функціонує комплексна система, яка передбачає дотримання принципів академічної культури та доброчесності академічною спільнотою.

ЛІТЕРАТУРА

1. Академічна чесність як основа сталого розвитку університету / за заг. ред. Т. В. Фінікова, А. Є. Артюхова. «Міжнарод. фонд. дослідж. освіт. політики». Київ : Таксон, 2016. 234 с.
2. Академічна доброчесність: проблеми дотримання та пріоритети поширення серед молодих вчених : колег. монографія / за заг. ред. Н. Г. Сорокіної, А. Є. Артюхова, І. О. Дегтярової. Дніпро : ДРІДУ НАДУ, 2017. 168 с.
3. Положення «Про академічну доброчесність у Національному університеті «Львівська політехніка». URL: <https://lpnu.ua/sites/default/files/2020/pages/1553/178-10vid08092017-2-9.pdf> (дата звернення: 15.10.2021).
4. Положення «Про Кодекс корпоративної культури Національного університету «Львівська політехніка». URL: <https://lpnu.ua/sites/default/files/2020/pages/2062/lpnu-kodeks.pdf> (дата звернення: 15.10.2021).
5. Полякова Г. А., Лола Ю. Ю., Почуєва О. О. Упровадження, моніторинг та оцінка академічної доброчесності в закладах вищої освіти. *Інноваційна педагогіка. Науковий журнал*. 2019. Вип. 13. Т. 2. С. 149–155.
6. Порядок розгляду звернень студентів Національного університету «Львівська політехніка». URL: <https://lpnu.ua/sites/default/files/2020/pages/2092/nakaz320-1-10vid03072020.pdf> (дата звернення: 15.10.2021).

7. Про освіту : Закон України 2145-VIII від 25 вересня 2017 р.: зі змінами від 18.12.2019 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> (дата звернення: 15.10.2021).
8. Ромакин В. Академічна чесність у вищій освіті. *Наукові праці Чорноморського державного університету імені Петра Могили. Педагогіка*. 2002. Вип. 7. Т. 20. С. 23–28.
9. Стандарт забезпечення якості освітньої діяльності та вищої освіти (СВО ЛП 03.14) «Регламент перевірки на академічний плагіат кваліфікаційних робіт студентів, рукописів дисертацій та монографій, рукописів статей, поданих до публікування у періодичних наукових виданнях». URL: <https://lpnu.ua/sites/default/files/2020/pages/2033/reglament-perevirki-na-akademichniy-plagiat.pdf> (дата звернення: 15.10.2021).

REFERENCES

1. Akademichna chesnist yak osnova staloho rozvytku universytetu (2016). [Academic honesty as a basis for sustainable development of the university] / za zah. red. T. V. Finikova, A. Ie. Artiukhova. «Mizhnarod. fond. doslidzh. osv. polityku». Kyiv: Takson. 2016. 234 s. [in Ukrainian].
2. Akademichna dobrochesnist: problemy dotrymanna ta priorityty poshyrennia sered molodykh vchenykh (2017). [Academic integrity: compliance issues and dissemination priorities among young scholars]. Koleh. monohrafiia; za zah. red. N. H. Sorokin, A. Ie. Artiukhova, I. O. Dehtiarovoi. Dnipro : DRIDU NADU, 2017. 168 s. [in Ukrainian].
3. Polozhennia «Pro akademichnu dobrochesnist u Natsionalnomu universyteti «Lvivska politehnika». [Regulations on Academic Integrity at the Lviv Polytechnic National University]. URL: <https://lpnu.ua/sites/default/files/2020/pages/1553/178-10vid08092017-2-9.pdf> (Last accessed: 15.10.2021). [in Ukrainian].
4. Polozhennia «Pro Kodeks korporatyvnoi kultury Natsionalnoho universytetu «Lvivska politehnika». [Regulations on Code of corporate culture at the Lviv Polytechnic National University]. URL: <https://lpnu.ua/sites/default/files/2020/pages/2062/lpnu-kodeks.pdf> (Last accessed: 15.10.2021). [in Ukrainian].
5. Poliakova, H. A., Lola, Y. Y., Pochuieva, O. O. (2019). Uprovadzhennia, monitorynh ta otsinka akademichnoi dobrochesnosti v zakladakh vyshchoi osvity. [Implementation, monitoring and evaluation of academic integrity in higher education institutions]. *Innovatsiina pedahohika. Naukovyi zhurnal*. Vyp. 13. T. 2. S. 149–155. [in Ukrainian].
6. Poriadok rozghliadu zvernenn studentiv Natsionalnoho universytetu «Lvivska politehnika». [The order of the address of students at the Lviv Polytechnic National University]. URL: <https://lpnu.ua/sites/default/files/2020/pages/2092/nakaz320-1-10vid03072020.pdf> (Last accessed: 15.10.2021). [in Ukrainian].
7. Pro osvitu: Zakon Ukrainy 2145-VIII vid 25.09.2017 r.: zi zminamy vid 18.12.2019 r. [On education: Law of Ukraine 2145-VIII of 25.09.2017: as amended on 18.12.2019] URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> (Last accessed: 15.10.2021). [in Ukrainian].
8. Romakin, V. (2002). Akademichna chesnist u vyshchii osviti. [Academic honesty in high education]. *Naukovi pratsi Chornomorskoho derzhavnogo universytetu imeni Petra Mohyly. Pedahohika*. Vyp. 7. T. 20. S. 23–28. [in Ukrainian].
9. Standard zabezpechennia yakosti osvitnoi diialnosti ta vyshchoi osvity (SVO LP 03.14) «Rehlament perevirky na akademichnyi plahiat kvalifikatsiinykh robiv studentiv, rukopysiv dysertatsii ta monohrafi, rukopysiv statei, podanykh do publikuvannia u periodychnykh naukovykh vydanniakh». [Standard for ensuring the quality of educational activities and higher education (SVO LP 03.14) «Regulations for testing for academic plagiarism of students' qualification works, manuscripts of dissertations and monographs, manuscripts of articles submitted for publication in periodicals»]. URL: <https://lpnu.ua/sites/default/files/2020/pages/2033/reglament-perevirki-na-akademichniy-plagiat.pdf> (Last accessed: 15.10.2021). [in Ukrainian].

A. V. HELESH

*Candidate of Historical Sciences,
Associate Professor at the Department of Pedagogics and Innovative Education,
Lviv Polytechnic National University,
Lviv, Ukraine
E-mail: angelesh1520@gmail.com
<http://orcid.org/0000-0002-0143-0518>*

A. O. KLYUS

*Master Student
Institute of Jurisprudence and Psychology of Lviv Polytechnic National University,
Lviv, Ukraine
E-mail: anton.klyus2016@gmail.com
<http://orcid.org/0000-0001-6925-9916>*

ACADEMIC CULTURE AND INTEGRITY: POLITICS OF LVIV POLYTECHNIC NATIONAL UNIVERSITY

The article substantiates the policies and procedures of the Lviv Polytechnic National University regarding the observance of the principles of academic culture and integrity by the participants of the educational process. In particular, based on the analysis of individual elements of the framework program for quality assurance of academic integrity, proposed in the studies of Hanna Poliakova, Yuliia Lola and Olha Pochuieva, the peculiarities of implementation and evaluation of the level of observance of academic culture and integrity at the Lviv Polytechnic National University are revealed.

An analysis of the integrity of the system of implementation and monitoring of the level of academic culture and integrity in the university within the system of internal quality assurance of education, which is based on a certain system of principles, policies and procedures. The distribution of responsibility for good academic behavior between the subjects of the educational process of the university is highlighted. A list of procedures, indicators and policies of the university regarding the observance of academic integrity by the academic community is presented. It was found out, that the university has developed and applied in the educational process the relevant regulations governing the principles of academic integrity. Among them, the provisions on academic integrity, the Code of Corporate Culture, the rules of examination for academic plagiarism of students' qualifications, manuscripts of dissertations and monographs, manuscripts of articles submitted for publication in periodicals and the procedure for reviewing applications from students of Lviv Polytechnic National University. An equally important tool for detecting and preventing manifestations of academic dishonesty at the university is the systematic conduct of surveys among research and teaching staff and applicants for higher education.

Key words: academic culture, academic integrity, institution of higher education, participants in the educational process, procedures and policies for the observance of academic integrity.